

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dissertatio Triplex Theologica, Ad Mentem Præclarissimi
Ecclesiæ D. S. P. Avgvstini, (Cui consonat Doctor
Angelicvs cum Melliflvo,)**

Schweitzer, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, Anno M.DC.LXXXII.

Paragraphus quartus. Consertur & opponitur doctrina S. Augustini & aliorum particularibus vagæ probabilitatis Consectarijs, id est, singulis propositionibus à Pontificibus proscriptis, & veritas ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39320

Pluribus confirmabitur hæc sententia per oppositiones contra singulas damnatas, & per responsiones ad objectiones in §§. sequentibus.

PARAGRAPHUS QUARTUS.

Confertur & opponitur doctrina S. Augustini, & aliorum particularibus vaga probabilitatis Consecrarijs, id est singulis propositionibus à Pontificibus proscriptis, & Veritas præcedenti §. asserta confirmatur.

ET si §. præcedenti generaliter & sufficienter fuerit probatum, principia Probabilistarum, quibus persuadere conantur, licitum esse, sequi opinionem minus probabilem, relictâ probabiliore, & tutiore, non coherere cum doctrina S. Augustini, & consequenter eidem adversari propositiones ex iisdem principiis deductas, & à Summis Pontificibus censurâ perstrictas, ad id tamen confirmandum juvat, singulis in particulari conferre & opponere doctrinam sancti Patris, & aliorum, quos in priore editione omisi, solâ contentus auctoritate S. Augustini, & non ita pridem ex æquo apposuit in sua statera proscriptarum ab Innocentio XI. Petrus Lambertus Ledrou, Ordinis nostri S. Th. Doctor & Professor Lovaniensis, qui Romæ fuit, quando fuerunt examinata.

Propositio Prima.

Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem, de valore Sacramenti, relictâ tutiore,

nisi id vetat lex, conventio, aut periculum gravis damna
incurrendi. Hinc sententia probabilis tantum utendum
non est in collatione Baptismi, Ordinis sacerdotalis, aut
Episcopalis.

Secunda.

Probabiliter existimo, Iudicem posse iudicare, iuxta opi-
nionem etiam minus probabilem.

Tertia.

Generatim dum probabilitate, sive intrinseca, sive ex-
trinseca, quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus
non exeat, confisi aliquid agimus, semper prudenter a-
gimus.

Quarta.

Ab infidelitate excusabitur infidelis, non credens ductus
opinionem minus probabilem.

Opponitur doctrina S. Augustini
& aliorum.

Contra propositionem primam, secundam & ter-
tiam faciunt illa, quibus Paragraphis præcedentibus
ex S. Scriptura, S. Augustino, & D. Thoma, aliisque
probatum fuit, non dari ignorantiam invincibilem le-
gis naturalis; ac proinde per probabilitatem non excu-
sari contra legem operantes; & quibus probatum est,
non esse licitum sequi minus probabilem, relictâ pro-
babiliore & tutiore in concursu opinionum.

Contra quartam specialiter facit discursus S. Augu-
stini de puero nato inter paganos, ut ab iis edocto co-
lere idola: *Quid faceret, inquit in psal. 6. puer natus in-
ter paganos, ut non coleret lapidem, quando illum cultum
insinuaverunt parentes? inde prima verba audivit: illum*
erre-

majorem lacte suxit : quia illi , qui loquebantur , majores
 erant , & puer , qui loqui discebat infans erat . Vnde pote-
 rat parvulus nisi majorem auctoritatem sequi , & id sibi
 bonum ducere , quod illi laudarent ? --- sed quia ut infere-
 rentur talibus opinionibus , & sacrilegijs , persuasiones fe-
 cerunt eorum , qui quantò etate precedebant , tantò aucto-
 ritate precedere debere putabantur . Confitetur jam re-
 dire volens ad Hierusalem de Babylonia , & dicit : Sermo-
 nes iniquorum prava luerant super nos ; duxerunt nos ma-
 la docentes , ---- dimisimus Creatorem ; adoravimus crea-
 turam ; dimisimus eum , à quo facti sumus ; adoravimus ,
 quod ipsi fecimus , ---- impietates nostras tu propitiaberis .
 Ex quo discursu patet , quòd secundùm S. Augusti-
 num ab infidelitate non fuerunt excusati Pagani illi ,
 licèt fuerint secuti doctrinam parentum & majorum
 suorum , atque ob eorum auctoritatem crediderint ,
 Idolum esse adorandum , sicut pueri Christianorum
 sequuntur instructionem parentum suorum . Si autem
 memorata damnata propositio esset vera , excusandi
 essent hujusmodi Pagani secuti opinionem proba-
 bilem .

Prima ab Alexandro VII. damnata.

*Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere
 actum fidei , spei , & charitatis , ex vi præceptorum divino-
 rum ad eas virtutes pertinentium .*

Quinta ab Innocentio XI. damnata.

*An peccet mortaliter , qui actum dilectionis Dei se-
 mel tantùm in vita eliceret , condemnare non aude-
 mus .*

Sexta ab eodem.

Probabile est, nec singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum Charitatis erga Deum.

Septima ab eodem.

Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possimus.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Quomodo hæc propositiones cohæreant cum doctrina S. Augustini constabit ex subjectis ejusdem testimoniis. Lib. de morib. Eccl. II. ait S. Doctor: Maximum, quod ad beatam vitam ducit, primumque mandatum est: Diliges Dominum Deum tuum &c. summum bonum, quod & optimum dicitur, non modo diligendum esse nemo ambigit, sed ita diligendum, ut nihil amplius diligere debeamus. Idem significatur & exprimitur eo, quod dictum est: Ex tota anima, & ex toto corde, & ex tota mente &c. Consonat S. Bernardus: Modus diligendi Deum est sine modo diligere Tract. de dilig. Deo. in ejus dilectione, modus amoris nullus esse debet. Sine modo te dilexit: sine modo eum diligere debes. - - dilige eum ex toto corde, ex tota mente, ex omni anima, & omnibus viribus tuis. Hoc tantum querit: ultra non querit. Hoc fac & vives. Ser. I. in Cœna D. Si autem præfatæ propositiones essent veræ, id est, præceptum charitatis vel nunquam vel tam rarò, & ratione aliorum præceptorum per se obligantium, tantum obligaret, non esset maximum Mandatum, neque obligaret ad Deum amandum taliter ex toto corde, & ita, ut nihil amplius sit diligendum, ut patet

patet consideranti. Imò alia præcepta, ratione quorum dicitur obligare, essent majora & principaliora, cum hæc directè & per se obligarent, & illud ad hæc referretur.

Ad tempus obligationis quod attinet, cum hoc præceptum sit affirmativum, & ei tempus determinatum non apponatur, & secundum legem 14. de reg. juris. *In omnibus obligationibus, quibus dies non apponitur, præsentis die debeatur.* Obligat præceptum fidei, spei & charitatis imprimis quemlibet hominem, dum ad usum rationis pervenit secundum S. Augustinum, qui Tract. 15. in Joan. ait: *Cum cœperit anima capax esse rationis, aut à sapiente mente regitur, aut ab errore, id est, aut directa per rectæ rationis dictamen se convertit ad Deum per castum amorem, ut tenetur, vel secuta judicium erroneam avertit se ab illo, & convertitur ad creaturam.*

Deinde cum præceptum de diligendo Deo sit omnium aliorum præceptorum finis, & hac de causa S. Augustinus dicat lib. 3. de doct. christ. c. 10. *Non præcipit scriptura nisi charitatem, nec culpatur nisi cupiditatem, & eo modo informat mores hominum,* docent non pauci ex discipulis S. Doctoris, nullum opus esse moraliter bonum, nisi procedat ex aliquo Dei amore, ac proinde frequentissimè obligat per se dictum præceptum. Quibus adde, non posse saltem à peccato ingratitude & propriæ salutis negligentia excusari, qui Deum nos quotidie diligentem, & in numeris beneficiis cumulantem, vel nunquam in vita, vel tam rarò diligeret. *Nimis durus,* inquit S. Pater lib. de catech. ru-

dib. c. 4. est animus, qui dilectionem, si nolebat impende-
 re, nolit rependere. Etc. 22. Quis non redamare affectet
 iustissimum & misericordissimum Deum, qui prior se
 amavit iniustissimos & superbissimos homines, ut propter
 eos mitteret unicum filium, per quem fecit omnia? Et lib.
 4. Conf. c. 9. Hoc est quod diligitur in amicis. --- ut
 rea sibi sit humana conscientia non redamando amantem.
 Quod & Ethnicus Cicero agnovit, qui lib. Epist. ad
 Brutum Epist. 1. ait: Nihil enim mihi minus hominis
 videtur, quam non respondere in amore iis, à quibus pro-
 vocere.

Octava ab Innocentio XI, damnata.

Comedere & bibere usque ad satietatem, ob solam vo-
 luptatem, non est peccatum, modo non obsit valetudini, qui-
 licite potest appetitus naturalis suis actibus frui.

Doctrina S. Augustini opponitur. ?

Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta sic
 alimenta sumpturus accedam. --- Et cum salus sit causa
 edendi & bibendi, adjungit se tanquam pedisse qua pericu-
 losa jucunditas, & plerumque praire conatur, ut ejus cau-
 sa fiat, quod salutis causa me facere vel dico, vel volo.
 Nec idem modus utriusque est, nam quod saluti satis est, de-
 lectationi parum est: & saepe incertum sit, utrum adhuc
 necessaria corporis cura subsidium petat, an voluptaria cu-
 piditatis fallacia ministerium suppetat. Ad hoc incertum
 hilarescit infelix anima, & in eo preparat excusationis
 patrocinium, gaudens non apparere quid satis sit. --- Ut
 obtentu salutis obumbret negotium voluptatis. Lib. 10.
 Conf. c. 31. Hæc non indigent explicatione, ad in-
 telligendum, quod secundum Augustinum non sit li-
 citum

etiam comedere & bibere ob solam voluptatem, & frui actibus appetitus. Potestque confirmari ex c. 33. ejusdem libri, ubi audientem pium cantum ob solam delectationem non excusat à peccato. Sic enim ait: *Cum mihi accidit, ut me amplius cantus, quam res, quæ canitur, moveat, pœnaliter me peccasse confiteor, & mallem non audire cantantem.* Et lib. 4. contra Julian. c. 4. dicit: *Movetur certè animus ad pietatis affectum divino cantu audito, tamen etiam ille, si sonum, non sensum, libido, audiendi desideret, improbatur.*

Nona ab Innocentio XI. damnata.

Opus Conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitus caret culpâ, ac defectu veniali.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Isto bono malè utitur, qui bestialiter utitur, ut sit ejus intentio in voluptate libidinis, non in voluntate propaginis. lib. 1. de nupt. & concupisc. c. 4. *Conjugalis concubitus generandi gratiâ non habet culpam, concupiscentiæ verò satiandæ, sed tamen cum Conjuge propter fidem thori venialem habet culpam.* lib. de bon. Conjug. c. 6. *nunquid hoc non est peccatum, amplius quam liberorum procreandorum necessitas cogit, exigere à conjuge debitum? est quidem peccatum, sed veniale.* Apostolus dicit: *hoc autem dico secundum veniam.* ferm. 63. de divers. c. 1. *Sed tantas vires habeat ista pudicitia conjugalis, & tantum Deè donum est, ut faciat, quod præscribunt tabule matrimoniales, in ipso quoque Thoro conjugali conflictu fortiore belligerat, ne ultra quam generandis filiis satù est, etiam ipsum conjugis corpus attrechet, valis pudicitia nec menstruatæ, nec gravidæ utitur sæminis, nec ejus ætatis, quæ*
CERTUM

certum est, eas jam concipere non valere. l. 3. cont. Jul. c. 21.

Adde illud Ench. c. 78. Putari posset non esse peccatum, misceri scilicet, conjugii non filiorum procreandorum causa, quod bonum est nuptiale, sed carnalis etiam voluptatis, ut fornicationis, sive adulterij, sive cujusquam alterius immundicia mortiferum malum, quod turpe est etiam dicere, quo potest tentante Sathana libido pertrahere, incontinentiam devitet infirmitas. Posset ergo, ut dixi, hoc putari non esse peccatum, nisi addidisset (Apostolus) hoc autem dico, secundum veniam, non secundum imperium. Quis autem jam esse peccatum neget? cum dari veniam facientibus. Apostolica auctoritas fateatur.

Dices: Sacramentum matrimonii institutum est, ut sit remedium contra concupiscentiam, ergo licitum est conjugatis, misceri causa carnalis voluptatis tantum, ut devitetur infirmitas illa incontinentium. Respondeo negando consequentiam, matrimonii enim Sacramentum à Christo institutum est, ut causet gratiam, per quam vincitur concupiscentia, sicque est remedium illius.

Decima.

Non tenemur proximum diligere actu interno & formali.

Undecima.

Præcepto proximum diligendi satis facere possumus, per solos actus externos.

Opponitur doctrina S. Augustini.

S. Augustinus conformiter ad illud Matth. 22. Diliges proximum tuum, sicut te ipsum, expol. 4. in Epist.

Joan.

Joan. dicit: *Omnia dilectio benivolentiam quandam habet erga eos, qui diliguntur: & respiciens illud 1. Joan. 3. Non diligamus verbo, neque linguâ, sed opere & veritate expositione 6. in eandem Epist. interrogat: Querimus, in quo opere, in qua veritate? & respondet: potest esse manifestius opus, quam tribuere pauperibus? multi hoc jactantia faciunt, non dilectione. Potest esse majus opus quam mori pro fratribus? & hoc multi volunt putari facere jactantia nominis comparandi, non visceribus dilectionis. Restat, ut ille diligat fratrem, qui ante Deum, ubi solus videt, cordi suo persuadet, & interrogat cor suum, an verè propter fratrum dilectionem hoc faciat & c. opus ergo suum probet unisquisque nostrum, utrum de vena charitatis emanet, utrum de radice dilectionis rami bonorum operum pullulent.*

Duodecima ab Innocentio XI. damnata.

Vix in secularibus invenies, etiam in Regibus superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad Eleemosynam, quando tenetur tantùm ex superfluo statui.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Pro intelligenda ista propositione; Observandum est, quod Probabilistæ doceant, non esse superflua statui futuro ea, quæ sunt superflua præfenti, & parentes debere thesaurizare filiis suis. Audiamus Augustinum in hac materia discurrentem: *Magna excusatio, inquit lib. de decem Chord. c. 12. filiis meis servo. Videamus, servat tibi pater tuus, servas tu filiis tuis, filii tui filiis suis, & sic per omnes, & nullus facturus est præcepta Dei. Quare non illi potius impendis omnia, qui te fecit ex nihilo? Qui te fecit, ipse te pascit. Ex his, qua fecit, ipse pascit & filios*

filios tuos : Neque enim melius committis filiis tuis patrimonium tuum , quam Creatori tuo - - Palliare se volunt nomine pietatis & dealbare ; ut quasi propter filios videantur servare homines, quod propter avaritiam servant. Et hom. 47. Da, de quo dederit tibi Deus, ipse te divitem fecit : ideo redde illi, quod suum est. Ipse se dicit accipere, quod pauperibus datur : sibi collatum conclamat , quod in corde pauperis fuerit seminatum. Et hom. 48. c. 2. Hoc tollit fiscus , quod non accipit Christus. Et homil. 13. Quando facit Deus pauperes, probat divites, sic enim scriptum est, pauper & dives occurrerunt sibi. Vbi sibi occurrerunt ? In hac vita. Natus est ille , natus est & ille. Invenierunt se , occurrerunt sibi. Et quis fecit illos ambos ? Dominus. Divitem , unde pauperem adjuvaret : pauperem, unde divitem probaret. Pro viribus suis unusquisque faciat, non sic faciat, ut ipse patiatur angustias. Non hoc dicimus : superflua necessaria sunt aliis. Has sancti Doctoris admonitiones parvi fecerunt Auctores præfatæ & damnatæ propositionis, uti & illi, qui docent, etiam habentem superflua posse sine peccato elicere hunc actum : Nolo erogare de superfluis status elemosynam in communibus necessitatibus. Homil. 29. ait S. Doctor : Dicitur est Christus, quando uni ex minimis fecistis, mihi fecistis. Dat de cælo, accipit in terrâ : ipse dat, ipse accipit, quasi scænus trajetorium facis. Hic dat, sibi recipies sine fine mansuras. Optandum esset , ut omnes tam sæculares , quam Ecclesiastici beneficiati diligenter perpenderent , id quod dicit S. Augustinus in expolit. psal. 147. Multa superflua habemus , si non nisi necessaria teneamus, si inania quaramus, nihil sufficit.

Et atque

Fratres querite, quod sufficit operi Dei, & non quod sufficit cupiditati vestra. Forma vestra, corpus vestrum, anima vestra, hoc totum opus Dei. Quere, quae sufficiant, & videbis quam pauca sint. Et serm. 219. de temp. Quidquid excepto victu mediocri, & vestitu rationabili super- fuerit, non luxuriae reservetur, sed in thesauro caelesti per eleemosynam pauperum reponatur. Quidquid enim nobis Deus, plus quam opus est, dederit, non nobis specialiter dedit, sed per nos alijs erogandum transmisit. Consentit S. Thomas. 22. q. 32. art. 5. ubi ait: Sic ergo dare eleemosynam de superfluo est in precepto. Quidquid, inquit S. Bernardus Epist. 2. ad Fulcon. Prater necessarium victum, ac simplicem vestitum, de altario retines, tuum non est, rapina est, sacrilegium est.

Ex his colligitur sufficienter, secundum S. Augustinum multa in saecularibus etiam regibus esse futura superflua, si omnes tantum necessaria & non quod cupiditati sufficit, tenerent.

Decima-tertia.

Si cum debita moderatione facias, potest absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare, non quidem ex displicentia personae, sed ob aliquod temporale emolumentum.

Decima-quarta.

Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem, ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas.

Decima-quinta.

Licitum est filio gaudere de parricidio parentis à se in ebrie-

ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate consecutas.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Aliquando bonâ voluntate homo vult aliquid, quod Deus non vult, etiam ipse bonâ, multò amplius multòque certius voluntate: nam illius mala esse voluntas nunquam potest: tanquam si bonus filius Patrem velit vivere, quem Deus bonâ voluntate vult mori. Et rursus fieri potest, ut hoc velit homo voluntate malâ, quod Deus vult bonâ: **VELUT SI MALUS FILIUS VELIT MORI PATREM**, velit hoc etiam Deus; nempe, ille vult quod non vult Deus: iste verò id vult, quod vult & Deus: **ET TAMEN BONÆ VOLUNTATI DEI PIETAS ILLIUS POTIUS CONSONAT, QUAMVIS ALIUD VOLENTIS, QUAM HUIUS IDEM VOLENTIS IMPIËTAS.** Tantum interest quid velle homini, quid Deo congruat, & ad quem finem quisque suam referat voluntatem, ut aut approbetur aut improbetur. In Enchir. c. 101.

Ex quibus patet, quod secundum Augustinum bonum & pium sit desiderium, quo filius desiderat Patrem suum vivere; etiam dum Deus illum vult mori; malum verò & impium desiderium, quo filius desiderat Patrem mori, non obstante, quod idem Deus velit, nequè istud filii impii desiderium potest cohonestari per hoc, quod referat mortem illius, à quo vitam accepit, ad inordinato affectu desideratam hæreditatem. Idem est de aliis.

Huc quadrat & illud lib. de decem chotdis c. 3. *Illo vivo, quem vis mori, te homicidam tenet Deus in corde.*

Et illud lib. 12. de Trinit. c. 12. *Nec sanè cum sola cogitatione mens oblectatur illicitis, non quidem decernens esse faciendâ, tenens tamen & volvens libenter, quæ statim, ut attigerunt animum, respui debuerunt, negandum est esse peccatum &c.* Si delectatio orta ex sola illicita cogitatione v. g. ex actu homicidii cogitati sit grave peccatum, à fortiori grave peccatum est gaudium & complacentia de homicidio ut existente, & de alienâ morte; signanter Patris. sicut ergo charitas, qua jubemur proximum diligere, sicut nos ipsos, prohibet sub gravi peccato, desideria efficacia; ita & inefficacia, de eodem objecto v. g. morte aliena. Adde, quod si decima quinta propositio esset vera, possit etiam esse vera hæc, quod aliquis posset licitè gaudere de pollutione nocturna, cui causam non dedit, si ad corporis valetudinem, vel ad minuendam concupiscentiam servivisset.

Decima sexta.

Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundum se.

Decima septima.

Satis est actum fidei semel in vita elicere.

Decima octava.

Si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri, ut Deo, & fidei gloriosum consulo, tacere, ut peccatum osum per se non damno.

Decima nona.

Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.

H

Vige-

Vigesima.

Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habet supernaturalem.

Vigesima-prima.

Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, stat cum notitia solum probabili revelationis; imò cum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.

Opponitur S. Scriptura, Doctrina S. Augustini, &c.

Decimæ-sextæ, & decimæ-septimæ contrariatur illud Marci ultimo: *Qui non crediderit, condemnabitur*, & illud S. Augustini lib. de fide & symb. c. 1. *Iustus ex fide vivit, eaque fides officium à nobis exigit, & cordis & linguæ: ait enim Apostolus: Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Et lib. de fide & oper. e. 23. *inseparabilis est bona vita à fide, que per dilectionem operatur.* Et lib. contra mend. c. 3. dicit S. P. *fidem justam custodiri debere.* lib. 1. solil. c. 7. *anima, ut sana sit, fidem semper esse necessariam ait, & in ench. c. 3. fide, spe, charitate, colendum Deum.*

Propositioni decimæ-octavæ adversatur illud Lucæ 9. *Qui me erubuerit, & meos sermones, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua.*

Decimæ nonæ opponitur illud Augustini, lib. de util. credendi, c. 11. *Quod intelligimus, debemus rationi, quod credimus authoritati (scilicet Dei loquentis & trahentis per piam motionem & affectionem erga primam veritatem, mentem in obsequium fidei) cum accepissetis à nobis verbum auditus Dei, accepistis illud non ut verbum hominum, sed sicut est verè verbum Dei, qui ope-*

RAM

Patet in vobis, qui credidistis, inquit Apostolus, I. ad Theffal. 2.

Vigesimalæ & vigesimalæ-primæ opponitur authoritas S. Bernardi, qui Epist. 190. ad Innoc. Papam graviter arguit Petrum Abeylardum, quia fidem defini-
verat estimationem, & vult, nihil fidei sub incerto pon-
dere, nihil in vagis ac varijs opinionibus positum, nihil
dubia estimatione pendulum, sed omnia certa ac solida
veritate niti: alioquin spes inanis esset. Confirmat hæc
S. Pauli & Augustini authoritate, præsertim fidei defi-
nitione, videlicet, fides est sperandarum substantia re-
rum, argumentum non apparentium. Etenim fides, in-
quit, est substantia rerum sperandarum non inani-
phantasia conjecturarum. Audis substantiam, non licet
tibi in fide putare, vel disputare pro lubitu, non hæc illac
vagari per inania opinionum, per devia errorum. Sub-
stantia nomine aliquid tibi certum fixumq; præfigitur.
Certis clauderis finibus, certis limitibus coarctaris. Non
est enim fides estimatio, sed certitudo.

Vigesima secunda:

*Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitati
medij, non autem explicita remuneratoris.*

Vigesima-tertia.

*Fides late dicta ex testimonio creaturarum, similive
motivo ad justificationem sufficit.*

Opponitur doctrina S. Augustini.

*Ad veram beatitudinem pervenire volentibus primo
omnium fides necessaria est, sicut Apostolica docet auctori-
tas: sine fide impossibile est placere Deo. Constat ergo,
neminem ad veram posse pervenire beatitudinem, nisi Deo
placeat,*

placeat, & Deo neminem posse placere, nisi per fidem. Fides namque est bonorum omnium fundamentum. Fides est humana salutis initium, sine hac nemo ad filiorum Dei consortium potest pervenire: quia sine ipsa nec in hoc saeculo quisquam justificationis consequitur gratiam, neque in futuro vitam possidebit aeternam. Serm. 38. de temp. loquitur autem S. Pater de fide requisita ab Apostolo ad Hebr. 11. id est, de fide explicita, qua creditur, quod Deus sit author gratiae, & inquirentibus se remunerator, per collationem praemii supernaturalis, pro bonis operibus. Ex quo sequitur, quod secundum S. Augustinum, hujusmodi fides necessaria sit ad justificationem & salutem. Haec magis confirmabuntur ex doctrina S. Patris & S. Thomae opponenda propositioni 64. infra.

Vigesima quarta.

Vocare Deum in testem mendacij levis, non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.

Opponitur doctrina SS. Augustini
& Thomae.

Recedit anima, cum corpus percutitur gladio; & putat quis non recedit Deus, cum ipsa anima feritur perjurio. Serm. 28. de V. Apost. c. 7. Audite fratres mei, --- ante omnia nolite jurare. Quare ante omnia? si magnum est facinus pejerare, --- ante omnia nolite jurare, perjurium de sui ratione importat contemptum Dei; unde manifestum est, quod perjurium ex sui ratione est peccatum mortale. S. Th. 22. q. 98. 2. 3.

Vigesi.

Vigesima-quinta.

Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, sive res sit levis, sive gravis.

Vigesima-sexta.

Si quis, vel solus, vel coram alijs, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causâ, sive quocunque alio sine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, reverâ non mentitur, nec est perjurus.

Vigesima-septima.

Causa justa utendi his amphibologijs est, quoties id necessarium, aut utile est, ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet aliam virtutis actum, ita, ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens & studiosa.

Vigesima-octava.

Qui mediante commendatione, vel munere ad magistratum, vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali prestare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

Propositio vigesima-nona.

Virgens merus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Verba propterea sunt instituta, non per quae se invicem homines fallant, sed per quae in alterius quisque notitiam cogitationes suas perferat. Verbis igitur uti ad fallaciam,

non ad quod instituta sunt, peccatum est. In Enchir. c. 22. *Usque adeo rationalis natura, refugit falsitatem, & quantum potest, devitat errorem, ut falli nolint etiam, quicumque amant fallere.* Et lib. 19. de Civit. Dei, c. 7. *Quando, quæ sentiunt, (id est, homines sociati) inter se communicare non possunt, nihil prodest, ad consociandos homines tanta similitudo naturæ; ita ut libentius homo sit cum cane suo, quàm cum homine alieno, id est, cujus linguam ignorat, ibid. c. 17.* Et quæst. 68. in Levit. *Cum falsum ab sciente dicitur, procul dubio mendacium est, sive illo quisquam, sive nemo laedatur.* Et lib. de mendacio, c. 8. *Quomodo credendum est ei, qui putat aliquando esse mentiendum, ne forte & tunc mentietur, cum præcipit, ut credamus?* Et ibidem cap. 3. *Ille mentitur, qui aliud habet in animo, & aliud verbum, vel quibuslibet significationibus enuntiat.* Inde etiam duplex cor dicitur esse mentientis, id est duplex cogitatio, una rei ejus, quam veram esse, vel scit, vel putat, & non profert; altera ejus rei, quam pro ista profert, sciens falsam esse, vel putans. Et c. 17. ibid. *De falso testimonio, quod in decem præceptis positum est, nullo modo quidem contendit potest, dilectionem veritatis in corde servandam, & proferendum falsum ad eum, apud quem dicitur testimonium.* Cum enim Deo tantum dicitur, tunc tantum in corde veritas amplectenda est. Cum autem homini dicitur, etiam ore corporis verum proferendum est, quia homo non est cordis inspector.

Dices : Hanc doctrinam S. Augustini intelligendam esse de iis, qui sponte & sine rationabili causa utuntur restrictionibus mentalibus, cum juramen-

to; non verò de iis, qui ob grave periculum, aut ad magnum damnum vitandum, iis utuntur, & jurant sine animo jurandi.

Contra: una ex damnatis supra relatis ait id licere *sive propriâ sponte, sive recreationis causâ, sive quocunq; alio sine sic juretur.*

Contra secundò: *Mentiens est etiam, qui mentitur invitus.* S. Augustinus lib. de mend. c. 11. Huc quadrat illud lib. contra mend. c. 18. *Sunt in eis docti, qui etiam regulas figant, finesque constituent, QUANDO DEBEAT, QUANDO NON DEBEAT PEJERARI. Vbi estis fontes lacrymarum! & quid facimus? quò ibimus? ubi nos occultabimus ab ira Veritatis, si non solùm negligamus cavere mendacia, sed augemus insuper docere perjuriam?* Et illud serm. 28. de verb. Apost. c. 2. *Da alium, qui scit falsum esse, & dicit verum esse, & jurat tanquam verum sit, quod scit falsum esse. Videtis, quàm ista DETESTANDA SIT BELLUA, ET DE REBUS HUMANIS EXTERMINANDA!* quis enim hoc fieri velit? Omnes homines talia detestantur. Adde & illud Epist. 224. *Expectationem eorum, quibus juratur, quisquis deceperit, perjurus est, ---- illud sanè rectissimè dici non ambigo, non secundùm verbum jurantis, sed secundùm expectationem illius, cui juratur, quam novit ille, qui jurat, fidem jurationis impleri. Nam verba difficillimè comprehendunt maximè breviter sententiam, cujus à jurante fides exigitur. Vnde perjuri sunt, qui servatis verbis expectationem eorum, quibus juratum est, deceperunt. Et illud tract. 7. in Joann. Est autem fraus, dolusque malus,*

sicut scit omnis, qui verba latina intelligit, cum aliud agitur, & aliud fingitur. Et lib. 3. de civit. Dei, c. 2. Quid aliud toties Senatores corrupti in judicijs, toties populus in suffragijs, vel in quibusque causis, quae apud eum concionibus agitantur, nisi etiam pejerando peccabant? nam corruptissimis moribus, ad hoc mos jurandi servabatur antiquus, non ut à sceleribus metu Religionis prohiberentur, sed ut perjuriam quoque sceleribus ceteris adderentur. Utinam his temporibus nulli sequerentur corruptissimos illos antiquorum mores!

Qui hanc Augustini doctrinam legit, & intelligit, dubitare non potest, quòd sit contraria Confectariis ex principiis Probabilistarum deductis, quibus conati fuerunt persuadere, licitum esse jurare cum restrictione mentali, & sine animo jurandi.

Trigesima.

Fas est viro honorato occidere invasorem, qui dicitur calumniam inferre, si aliter hac ignominia vitari nequit. Idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel susse percutiat, & post impactam alapam, vel istum susse fugiat.

Trigesima prima.

Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei.

Trigesima secunda.

Non solum licitum est defendere defensione occisiva, qua actu possidemus; sed etiam, ad qua jus inchoatum habemus, & qua nos possessuros speramus.

Trigesima tertia.

Licitum est tam heredi, quam legatario contra inju-
stas

stè impediētem, ne vel hereditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & jus habenti in Cathedrali, vel Præbendam contra eorum possessionem injustè impediētem.

Decima-septima ab Alexandro VII. damnata.

Est licitum Religioso, vel clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publicè, & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur.

Decima-octava.

Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Iudicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alià viâ non potest innocens damnum evitare.

Decima-nona ab eodem.

Non peccat maritus occidens propriâ auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

His exceptis, quos vel lex justa generaliter, vel ipse fons justitiæ Deus specialiter occidi jubet, quisquis hominem, vel se ipsum, vel quemlibet occiderit, homicidij crimine innectitur, lib. 1. de civit. c. 21. Sed memoratos in propositionibus damnatis nec lex justa, nec ipse fons justitiæ Deus specialiter occidi jubet: ergo licitum non est eos occidere, lib. 22. cont. Faust. c. 70. de homicidio Moysis tractans dicit: Consultâ aternâ lege reperio, non debuisse hominem ab illo, qui nullam ordinatam potestatem gerebat, quamvis injuriosum & improbum,

hum, occidi. Et infra explicans hunc locum Matth. 26. *Reconde gladium: qui enim gladio usus fuerit, gladio cadet, ait: Ille autem utitur gladio, qui nullâ superiori ac legitimâ potestate, vel iubente, vel concedente in sanguinem alicujus armatur. Et epist. 61. Nullis autem iubentibus legibus, ut legitimis potestatibus, non licere alterum occidere etiam volentem & petentem, & vivere jam non volentem, satis indicat Scriptura regnorum, --- proinde quia omnis, qui sine ulla legitime potestatis auctoritate hominem occidit, homicida est; atqui qui occidit in vasorem nitentem calumniatam inferre, vel impingentem a lapam, & post impactam fugientem, & furem pro conservatione unius aurei, & defendit defensione occisivâ ea, ad quæ jus tantum inchoatum habet, & taliter vel se, vel suam Religionem contra minantem spargere gravia crimina, non gerit ordinatam potestatem, à nulla iubetur lege, nisi pro lege amplectatur is propositionem tertiam ab Innocentio X. damnatam (Generatim dum probabilitate sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, consi aliquid agimus, semper prudenter agimus.) Sed sine ulla legitime potestatis auctoritate hominem occidit; ergo secundum Augustinum est homicida.*

Oppone specialiter 3imæ quoque auctoritatem S. Bernardi, qui in lib. de præcept. & disp. c. 9. dicit illum, qui necessitate se defendens occidit volentem spoliare, facinus perpetrare culpabile, licet sit culpa dispar à culpa illius, qui spoliandi causa occidit hominem.

Adde, S. Augustinum non excusare ab omni peccato illum, qui hostem irruentem, vel insidiatorem
fica-

ficarium sive pro vita, sive pro libertate, sive pro pudicitia interficit, etsi à legibus civilibus permittatur talis occisio, de his enim dicit lib. 1. de arbit. c. 5. *Legem quidem non reprehendo, quæ tales permittit interfici: sed quo pacto illos defendam, qui interficiunt, non invenio.* Et rationem assignans ibidem ait: *Quomodo possum arbitrari carere istos libidine (id est cupiditate, quæ ad sui defensionem etiam bruta impelluntur) qui pro iis rebus digladiantur, quas possunt amittere invito, aut si non possunt, quid opus est prohis, usquè ad hominis necem progredi? Et ibid. ait: Nescio utrùm non aliquà vehementiore ac secretissimâ lege teneantur, si nihil rerum est, quod non administret divina providentia. Quomodo enim apud eam sunt isti peccato liberi, qui pro iis rebus, quas contemni oportet, humanâ cade polluti sunt?*

Si secundùm S. Augustinum non sint liberi à peccato, qui pro conservanda vita, quæ omnibus bonis temporalibus solet præferri, hominem occidunt, non erunt, ipso Iudice, liberi in propositionibus damnatis relati occisores.

Ne tamen inferas ex hac Augustini doctrina, in nullo casu licitum esse occidere in valorem. Contrarium enim insinuat S. D. quæst. 84. in Exod. ubi ait, non pertinere ad homicidium, si fur nocturnus occiditur; si autem diurnus, pertinere, quia poterat discerni quod ad furandum, non ad occidendum venisset, & idè non debere occidi, imò & cap. jam cit. de lib. arbit. ubi dicit. *Potest ergo illi legi, quæ tuendorum civium causâ vim hostilem eâdem vi repelli jubet, sine libidine obtemperari.* Vult ergo S. Augustinus ad hoc, ut occisio invaloris

fit

fit licita, actionem occidendi debere esse liberam à libidine sive depravata cupiditate, quâ impellente, sine prudente rationis dictamine invasi instar brutorum impelluntur in occisionem aggressorum, cum deberent tantum respicere & intendere conservationem vitæ, vel ob bonum Reipublicæ, vel familiæ, vel ut morerentur cum majori probabilitate salutis, quæ vix in talibus circumstantiis considerantur: & hinc semper ferè peccatur.

Trigesima-quarta ab Innocentio XI.
damnata.

Licet procurare abortum ante animationem fœtus, nè puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.

Trigesima-quinta.

Videtur probabile, omnem fœtum, quamdiu in utero est, carere animâ rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.

Doctrina S. Augustini opposita.

Nulla mulier potationes ad abortum accipiat, nec filios aut conceptos, aut jam natos, occidat: quia quacunque hoc fecerit, ante tribunal Christi sciat se eorum causam, quos occiderit, esse daturam, Sed nec alias diabolicas potationes debent mulieres accipere (quibus nempe procuratur sterilitas) mulier autem quacunque fecerit hoc, PER QUOD JAM NON POSSIT CONCIPERE, QUANTO SCUNQUE PARERE POTERAT, TANTORUM HOMICIDIORUM REAM SE ESSE COGNOSCAT. serm. 244. de Temp.

Aliqua

Aliquando consquè pervenit hac libidinosa crudelitas vel libido crudelis, ut etiam sterilitatis venena procuret; & si nihil valuerit, conceptos fœtus aliquo modo intra viscera extinguat ac fundat, **VOLENDO SUAM PROLEM PRIUS INTERIRE, QUAM VIVERE;** aut si in utero jam vivebat, occidi, antequam nasci. Prorsus si ambo tales sunt, conjuges non sunt. Et si ab iniis tales fuerunt, non sibi per connubium, sed per stuprum potius convenerunt. Si autem non ambo sunt tales, audeo dicere, aut illa est quodam modo meretrix mariti, aut ille adulter uxoris. lib. i. de nupt. & concupisc. c. 15.

Et lib. 5. cont. Julian. c. 11. Dubitat S. Pater, an majus damnum inferat, qui expellit fœtum inanimum, & facit ut homo non sit, quam qui expellit animatum, estquè causa damnationis ejus, quia non audeo dicere, quod eis, ut nulli essent, quam ut ibi essent (id est in damnatione levissima) potius expediret.

Huc quadrat textus C. Si aliquis de homicid: Si aliquis causa explenda libidinis vel odii meditatione, homini aut mulieri aliquid fecerit vel ad potandum dederit, ut non possit generare aut concipere vel nasci proles ut homicida teneatur.

Specialiter S. Pater pronuntiat contra trigessimam quintam damnatam, in Enchri. c. 86. his verbis; Negare vixisse puerperia, quæ propterea membratim excantur, ut eijciantur ex uteris pregnantium, ne matres quoquè, si mortua ibi relinquuntur, occidant, impudentia nimia videtur.

Dices, S. Patrem Augustinum ibi non loqui de vitia
ratio:

rationali, sed sensitiva. Respondeo negando assumptum. Contrarium enim patet ex ibidem subjectis verbis: *Ex quo autem incipit homo vivere, ex illo utique jam mori potest: mortuus vero, ubicunque illi mors potuit evenire, quomodo ad resurrectionem non pertineat mortuorum, reperire non possum, sed nemo potest ad resurrectionem mortuorum pertinere, qui non vixit vitam rationali, ergo S. Pater loquitur de vita rationali. Adde illud Lucae 1. & factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth: exultavit infans in utero ejus,*

Trigesima-Sexta.

Permissum est surari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

Trigesima-Septima.

Famuli & famula domestica possunt occulte heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt.

Trigesima Octava.

Non tenetur quis sub pena peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furtiva, quantumcunque sit magna summa totalis.

Trigesima-Nona.

Qui alium movet aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

Vigesima-Sexta ab Alexandro VII.
damnata.

Quando litigantes habent pro se opiniones aequè probabiles, potest iudex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius praeter alio.

Oppo.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Furti nomine benè intelligitur omnis illicita usurpatio rei aliena. S. Augustinus. quæst. 71. in Exod. sub hac autem illicita rei usurpatione non solum continetur occulta, vel aperta rei, invito domino, ablatio ; sed etiam rei alienæ retentio ; ac proinde secundùm materiæ parvitatem aut gravitatem graviter aut leviter peccatur , & consequenter retentio summæ totalis magnæ per furta parva, vel per unum grave ablatæ, erit peccatum magnum, id est, mortale. Quod verificatur etiam de re notabili possessa sine ullo peccato, si possessor retineat, postquam cognoscit, non esse suam.

Notandum autem, quod, dum dicitur in extremâ necessitate permissum esse furari, non sit propria locutio, eò quod talis acceptio non sit furtum : quia in tali casu omnia sunt communia ; furtum autem ob intrinsicam malitiam nunquàm est licitum. Hinc S. Augustinus lib. 10. de Genes. ad litt. c. 13. ait : *Quis audeat affirmare, furta, mendacia, perjuria non esse peccata, nisi qui talia vult impunè committere ?* Sed hæc doctrina non terruit quosdam Probabilistas, ut patet ex præmissis propositionibus.

Huc quadrant etiam illa, quæ dicit S. Pater serm. 19. de verb. Apost. c. 2. *Paucissimi nobis*, id est, Episcopis, à quibus secundùm doctrinam Apostoli debent argui contradicentes, *contradicunt loquendo, sed multi vivendo. Quando mihi audet dicere Christianus, bonum esse, rapere res alienas, quandoquidem non audet dicere, bonum esse tenaciter servare res suas ? Nunquid enim dives ille, id est Evangelicus Epulo, aliena querebat ? Fructus suos*
celli-

colligere disponebat --- audite quid audierit, qui tenaciter servabat sua, & hinc intelligite, quid expectent, qui rapiunt aliena --- ait illi Deus: stulte --- si stultus est, qui recondit sua, vos invenite nomen ei, qui tollit aliena. Si sordidus est reconditor suorum, ulcerosus est raptor alienorum --- fortassis aliquis respondeat, & dicat: non valde magna poena erat illi homini, cui dixit Deus, stulte. Non sic dicit Deus, stulte, quomodo homo dicit: tale in quemquam Dei verbum iudicium est. Nunquid enim Deus stultis daturus est regnum caelorum? Quibus autem non est daturus regnum caelorum, quid eis restat nisi poena gehennarum.

Pro confirmatione hujus Doctrinae quoque servie discursus S. Patris ibid. C. 7. de pauperrimo homine, qui pecunias invenerat, sic ait: Dicam quod fecerat pauperrimus homo, nobis apud Mediolanum constitutis --- pauper, sed plane Christianus --- invenit sacculum, nisi forte me numerus fallit, cum solidis ferme ducentis; memor legis proposuit pittacium publice; reddendum enim esse sciebat, sed, cui redderet ignorabat. Proposuit pittacium publice: qui solidos perdidit, veniat ad locum illum, & quaerat hominem illum. Ille qui plangens circumquamque vagabatur, invento & lecto pittacio, venit ad hominem --- & cum omnia illi fideliter respondisset, reddidit, quod invenerat. Ille autem repletus gaudio, & quarens vicem rependere, tanquam decimas obtulit, solidos viginti, qui noluit accipere; Obtulit vel decem: noluit accipere: saltem rogavit vel quinque accipere: noluit ille. Stomachabundus homo projecit sacculum: nihil perdidit, ait, si non vis aliquid a me accipere. Nec ego aliquid perdidit:

quale

quale certamen. Fratres mei, quale certamen, qualis pugna, qualis conflictus! Theatrum mundus, spectator Deus: victus tandem ille, quod offerebatur, accepit; continuo totum pauperibus erogavit. Vnum solidum in domum suam non dimisit. Quid est? si aliquid egi in cordibus vestris, ---- estote fideles inventores, & tunc iniquos vituperate raptores. ---- Quod invenisti, & non reddidisti, rapuisti.

Certè iste homo, quem S. Pater commendat, non se immunem à peccato esse credidisset, si in gravi necessitate constitutus aliquid surripuisset, neque occultè operam suam compensasset, multò minus per facta ablatum retinuisset, &c. Neque isto tempore Casuistam invenisset, qui eum à peccato omni liberum pronuntiasset, saltem talis non fuisset S. Augustinus.

Huc facit e. si quis de furtis, ubi dicitur: *si quis propter necessitatem famis aut nuditatis furatus fuerit cibaria, vestem vel pecus, nisi reddiderit, pœnitere eum oportet hebdomadas tres.*

Adde his illud Epist. §2. *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum, cum restitui potest: & perpende, illum, qui causa est damni, moraliter auferre, & secundùm S. Thomam 2. 2. quæst. 62. a. 7. ad 2. principalius teneri ad restitutionem, quàm executorem. Et observandum quoque hîc est, quod supra ex Augustino ostensum est, omnium cordibus impressam esse hanc regulam à formatore Deo: *Quod tibi non vis fieri, ne facias alteri.**

Opponitur propol. 39. illud c. ultimi de injuriis: *Si culpa tuâ datum est damnum, vel injuria erogata, seu alijs*

erogantibus opem fortè tulisti, &c. super his satisfacere te oportet.

Propositioni autem ab Alexandro damnatæ specialiter opponitur id, quod S. Augustinus dicit epist. 54. Non sanè quidquid ab invito sumitur, aufertur: nam plerique nec Medico volunt reddere honorem suum, nec operario mercedem, nec tamen hac, qui ab invito accipiunt, per injuriam accipiunt, quæ potius per injuriam non darentur, sed non ideo debet Iudex vendere justum iudicium, aut testis verum testimonium, quia vendit advocatus justum patrocinium, & jurisperitus verum consilium. Illi enim ad utramque partem ad examina adhibentur, isti ex una parte consistunt. Cum autem iudicia & testimonia, quæ nec justa nec vera vendenda sunt, iniqua & falsa venduntur, multò sceleratius utique pecunia sumitur, quia sceleratè etiam quamvis à volentibus datur & Ille tamen solet tanquam malè sibi ablatam pecuniam repetere, qui justum iudicium emit, **QUONIAM VENABLE ESSE NON DEBUI**: qui vero pro iniquo iudicio dedit, vellet quidem repetere, nisi timeret, vel puderet emisse.

Ex quibus constat, Iudicem teneri, secundùm S. Augustinum, ad restitutionem, sive justam, sive iniquam sententiam ferat pro pecunia.

Propositio quadragesima.

Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ, & cum contractu retrovenditionis præviè inuito, cum intentione lucri.

Quadragesima prima.

Cum numerata pecunia pretiosior sit numeranda, &
nullus

nullus sit, qui non majoris faciat pecuniam presentem, quam futuram, potest creditor aliquid ultra sortem à mutuuario exigere, & eo titulo ab usura excusari.

Quadragesima-secunda.

Usura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum, sed solum, si exigatur tanquam ex iustitia debitum.

Decima-quarta inter posteriores ab Alexandro VII. damnatas.

Licetum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.

Pro intelligenda propositione quadragesima damnata, observandum est, Contractum *Mohatra*, vel *Baratra* ab Hispanis, & *Stoco* ab Italis appellatum, tunc fieri, quando aliquis egens pecuniã, emit pecuniã creditã à mercatore merces pretio summo, & statim ei pecuniã numeratã pretio infimo revendit, cum intentione lucri, & cum pacto revenditionis, præviè inito.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Quid dicam de usuris, quas etiam ipsa leges & iudices reddi jubent? An crudelior est, qui subtrahit aliquid, vel eripit diviti, quam qui trucidat pauperem scenore? Hæc atque huiusmodi malè utique possidentur, & vellem ut restituerentur, sed non est, quo iudice repetantur. Epist. 54.

Si sceneraberis, id est mutuam tuam pecuniam dederis, à quo aliquid plus, quam dedisti, expectes accipere, non pecuniam solam, sed aliquid plus, quam dedisti, sive

illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quodlibet aliud: si plus, quàm dedisti, expectes accipere, fœnerator es, in hoc improbandus, non laudandus. Quid ergo, inquit, facio, ut sim utilis fœnerator? Attende, quid facit fœnerator. Minus vult dare certè, & plus accipere: hoc fac & tu, da modica, accipe magna, --- da temporalia, accipe eterna: da terram, accipe calum. In Pl. 36.

Quod autem illi, qui præfatarum propositionum doctrinam ad praxin deducunt, taliter fœnerentur, & usuram pallient, expectantes reipsâ aliquid præcisè ratione mutui, patet intelligenti terminos propositionum, & quid sit supra.

Quadragesima-tertia.

Quidni non nisi veniale sit detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidere?

Quadragesima-quarta.

Probabile est, non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam justitiam & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

Contra has facit lex naturæ: Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. Quæ sententia, inquit S. Augustinus lib. 3. de doct. Christ. c. 14. cum refertur ad dilectionem Dei, omnia flagitia moriuntur, cum ad proximi, omnia facinora. Nemo enim vult corrumpi habitaculum suum; non debet ergo corrumpere habitaculum Dei, seipsum scilicet. Et nemo vult sibi à quoquam noceri; nec ipse igitur cuiquam nocuerit.

Quadragesima quinta.

Dare temporale pro spiritali, non est simonia, quando
tempo-

temporale non datur tanquam pretium, sed duntaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solum gratuita compensatio pro spirituali, aut e contra.

Quadragesima sexta.

Et id quoque locum habet, etiamsi temporale sit principale motivum dandi spirituale; imò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic, ut illud pluri aestimetur, quàm res spiritualis.

Opponitur textus Juris Canonici, & doctrina S. Thomæ.

Innocentius III. C. tua nos, de simon. Decano Belvacensi consulenti, an simonia sit, si clericus cum pacto conferat Ecclesiæ bona sua, ut illa sibi retineat pro præbenda. Respondeo: *Quod si quis clericus cum conditione, vel pacto largiatur aut offerat bona sua, ut illa postmodum pro præbenda retineat, & in Canonicum admittatur: hujusmodi oblatio vel receptio fieri non poterit sine vitio simoniae, cum in talibus pactio aut inventio cessare debeat, &c. --- Si verò purè ac sine pacto vel conditione qualibet offerat, rogans humiliter, ut in Canonicum admittatur, & bona sua retinere sibi liceat pro præbenda, -- si ea intentione ducatur, ut per temporalia bona, quæ offert, spiritualia valeat adipisci: & clerici, qui eum in fratrem admittunt, non essent eum, nisi commoda temporalia perciperent, admissuri: sine dubio tam ille, quàm isti apud districtum judicem (qui scrutator est cordium & cognitor secretorum) culpabiles judicantur.*

Adde illud Alexandri III. C. de hoc autem eod. De hoc autem, quod Episcopus Exoniensis Archid. benefi-

cia, & cuidam clerico ante electionem suam prioratum dicitur promississe, ut uterque consentiret eidem, tua prudentia respondemus, quod si manifestum est, eundem Archidiaconum & clericum ob causam illam promissa recepisse, --- ab altaris ministerio, sicut perpetuo deponendi.

S. Thomas 2, 2. q. 100. art. 2. ad 5. dicit, Quod antequam alicui acquiratur jus in Episcopatu, vel quacunque dignitate, vel prebenda, per electionem, vel provisionem, seu collationem, simoniacum esset adversarium obstaculo pecunia redimere. Et art. 5. ad 1. Si aliquis clericus alicui Prelato impendat obsequium -- ad carnalia ordinatum (puta quia servivit Prelato ad utilitatem consanguineorum suorum, vel patrimonij sui, vel ad aliquid hujusmodi) erit munus ab obsequio, & est simoniacum. Et ad 3. dicit: Quod si aliquis ad preces alicujus conferat beneficium, si principaliter ad hoc intendat simoniam committere, id est, si non attendatur ad dignitatem personæ, sed ad favorem humanum, qui per preces acquiritur. Si vero aliquis pro se rogat, ut obtineat curam animarum, ex ipsa presumptione redditur indignus: & sic preces sunt pro indigno. Et quodlib. 8. art. 11. docet: Canonicum euntem ad Ecclesiam ob distributiones, simoniam committere, & mortaliter peccare, si recipiat distributiones, quasi finem sui operis principaliter intentum: quia in qualibet venditione pretium accipitur quasi finis.

In 4. dist. 25. qu. 3. art. 3. ad 4. ait S. Doctor: Qui dat aliquid spirituale, -- si principaliter moveatur favore precum, vel timore rogantis. Quantum ad iudicium divinum simoniam committit, & rogatus, & rogans, si hoc intendat.

Qua

Quadragesima-septima.

Cum dicit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesia magis utiles ipsi iudicaverint, ad Ecclesias promovent, Concilium, vel primò videtur per hoc digniores non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo propositivo; vel secundò locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non verò dignos, vel tantùm loquitur tertio, quando fit concursus.

Legenti textum & intelligenti, clarè apparet falsitas propositionis.

Quadragesima-octava.

Tam clarum videtur, fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.

Quadragesima-nona.

Mollities jure natura prohibita non est. Vnde si Deus eam non interdixisset, sepe esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

Opponitur S. Scriptura, & Doctrina
S. Augustini.

Apostolus I. ad Cor. 6. dicit: Quod ille, qui meretrici adheret, unum cum ipsa membrum efficiatur, & in corpus suum peccet, &c. Cum verò imaginem, quod es tu, corrumpis in te per fornicationes, & per affluentias libidinis, attendis, quia nullius uxorem accessisti; attendis, quia post uxorem tuam nihil fecisti, quia uxorem non habes: & non attendis per libidinem, & illicitas &

fornicationes, *cujus imaginem violasti* ? l. de decem chord. c. 10.

Nihil esse sentio, quod magis ab arce deiciat animum virilem, quam blandimenta feminea, corporumque, ille contactus, sine quo uxor haberi non potest. L. 1. Solil. c. 10.

S. Augustinus lib. 3. Confess. c. 8. dicit: *Flagitia, quae sunt contra naturam, ubique ac semper detestanda esse, --- violatur quippe ipsa societas, quae cum Deo nobis esse debet, cum eadem natura, cuius ille auctor est, libidinis peruersitate polluitur.* Et lib. 4. cont. Julian. c. 5. *Quando autem male utitur homo membrum bonis, nisi quando consentit eis, quae in nobis habitant cupiditatibus malis? In quibus libido praeter ceteris turpis est, cui nisi resistatur, horrenda immunda committit. Quo malo bene non utitur, nisi sola pudicitia conjugalis.* Et ibidem c. 12. *Elegerunt, id est Stoici, in pecoribus potius, quam hominibus, quod tu facis, laudare libidines. Eorum quippe opinionem convenienter ait quodam loco Tullius, (se non putare, idem esse arietis & Publij Africani bannum) quae magis sententiam te oportuit admoneri.* Et lib. 4. contra Julian. cap. 14. *Nonne illi, id est libidini, totus animus & corpus impenditur, & ipsius mentis quasi submersione illud extremum ejus impletur?* Et lib. 5. cap. 10. *Quid enim cogitari potest tunc, quando mens ipsa, quae cogitatur, illa carnali delectatione submergitur?* Lib. 14. de Civ. cap. 16. *Cum sint multarum libidines rerum, tamen cum libido dicitur, nec cuius rei sit libido, additur, non ferè assoler animo occurrere nisi illa, quae obscena partes corporis excitantur. Hac enim sibi*
non

non solum totum corpus, nec solum extrinsecus, verum etiam intrinsecus vendicat, totumque commovet hominem, animi simul affectu, cum carnis appetitu conjuncto atque permixto, ut ea voluptas sequatur, quam major in corporeis voluptatibus nulla est; ita ut momento ipso temporis, quo ad eum pervenitur extremum, penè omnis acies, & quasi vigilia cogitationis obruatur.

Ex his satis constat, quòd tam mollities, quam fornicatio secundum Augustinum non solum sit mala, quia lege positivâ prohibita est, sed etiam intrinsecè & secundum se.

Quinquagesima.

Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium; adeoque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.

Doctrina S. Augustini opposita.

Secundum doctrinam sanam mulier alligata est, quamdiu vir ejus vivit. --- Si autem mortuus, hoc est de corpore exierit, evacuata est à lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro. --- Hac verba Apostoli toties reperita, toties inculcata vera sunt, viva sunt, sana sunt, plana sunt. Nullius viri posterioris mulier uxor esse incipit, nisi prioris esse desierit. lib. 2. de adult. Conjug. cap. 4. Et ibidem cap. 9. Mulier alligata est, quamdiu vir ejus vivit. Ergo consequenter, & vir alligatus est, quamdiu mulier ejus vivit. Hac alligatio facit, ut alijs conjungi sine adulterinâ copulatione non possint &c. Sed dum habetur copula cum conjugata consentiente ejus marito, vir vivit, & illa manet ipsi alligata; ergo vocanda est secundum Augustinum adultera, & copula ista

la ista est adulterium. Confirmatur ex lib. de fide & oper. cap. 7. ubi S. Pater ait : *In civitate Domini, in monte sancto ejus, hoc est in Ecclesia, nuptiarum non solum vinculum, verum etiam Sacramentum ita commendatur, ut non liceat, viro uxorem suam alteri tradere : quod in Republica Romana non solum minimè culpabiliter, verum etiam laudabiliter Cato fecisse perhibetur. Neq̄, hinc diutius modo disputare opus est, cum illi, quibus respondeo, non audeant affirmare, nullum hoc esse peccatum, neque negent, esse adulterium; nè ipso Domino, sanctoq̄, Evangelio aperte convincantur obsistere &c.* Sed propositio damnata negat esse adulterium; ergo non solum S. Augustino, sed ipsi Domino, sanctoque Evangelio oblitit.

Secundum S. Thomam 2. 2. q. 154. num. 8. *adulterium est accessus ad alienum thorum, sed non obstante consensu mariti, est accessus ad alienum thorum ergo.* Huc quadrat quoq̄, illud Epiphani Hær. 26. de Groticis : *ubi compotarunt --- ad castrum se converterunt, & vir quidem concedens uxorem alteri ad ipsam dicit : surge & fac dilectionem cum fratre.*

Dices : S. Augustinus, postquam L. 22. cont. Faust. c. 36. egerat de facto Abrahæ, qui pro vitæ conservatione occultavit se esse maritum Saræ; movet c. 37. dubium : *Vtrum illius mulieris pudicitia violaretur, etiamsi quisquam carni ejus commixtus foret, cum id in se fieri pro mariti vita, nec illo nesciente, sed jubente permitteret --- sicut ille adulter non fuit, quando uxoris obtemperans potestati de ancilla prolem generare consensit.* Idem dubium movet l. 1. serm. D. in monte c. 16. Respondeo

Spondeo cum Hauzeur tom. 2. Anatom. doctrinæ Augusti. in cit. c. II. S. Patrem de hoc non dubitasse, secundam legem gratiæ & Sacramentum matrimonii, & secundum legem naturæ quoque capit. cit. contra Faustum resolvissè negativè, ait enim: Propter vim principiorum, quia non ita duobus viris scemina subditur, sicut duæ scemina uni viro: multò verius & honestius illud accipimus. Id est, non licere.

Adde canonem 70. Concilii Illiberit: Si conscio marito, & ipso consentiente fuerit uxor mæchata, placuit nec in fine eis dandam esse communionem, si verò eam reliquerit, & separati fuerint, & dignè pœnituerint, post decem annos accipiant communionem.

Quinquagesima prima.

Æmulus, qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras, ad stuprandum virginem, & multoties eidem subseruit deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta, ne à Domino malè tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne damo expellatur.

Opponitur S. Scriptura & Doctrina S. Augustini.

Apostolus ad Rom. I. dicit: Qui cum iustitiam Deû cognovissent, non intellexerunt, quoniam qui talia agunt digni sunt morte: & non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

Adde illud Matthæi 5. quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te. Doctrinam S. Augustini oppositam vide infra post propositionem 61. & 62. &c.

Quia

Quinquagesima secunda.

*Præceptum servandi festa, non obligat sub mortali, sep-
sito scandalo, si absit contemptus.*

Opponitur Doctrina catechismi Romani.

P. 3. c. 4. §. 15. quæritur, quamobrem ad diem Do-
minicum alia festa christianis accesserunt? & respon-
detur: *istud ab Ecclesiæ initio & consequentibus deinde
temporibus Apostoli & sancti Patres nostri instituerunt,*
dicti catech. habetur: *ut piè & sanctè Dei beneficiorum
memoriam coleremus, festos inter eos celeberrimi habentur
illi, qui ob redemptionis nostræ mysteria religioni con-
secrati sunt; deinde qui SS. Virgini Matri; tum verò A-
postolis, Martyribus, cæterisq; Sanctis cum Christo regnan-
tibus dicantur: in quorum victoria Dei bonitas & poten-
tia laudatur, ipsis debiti honores tribuuntur atq; ad eorum
imitationem fidelis populus incitatur &c. & §. 22. in fine
habetur, quod hoc officium celebrandi festa sine gra-
vissima culpa prætermittere non possimus.*

Quinquagesima tertia.

*Satisfacit præcepto Ecclesiæ, de audiendo sacro, qui duas
ejus partes, imò quatuor simul à diversis celebrantibus,
audit.*

Sin ita, etiam, qui decem aut plures à pluribus au-
dit, satisfacit.

Adversatur huic doctrinæ præceptum Ecclesiæ,
juxta quod dominicis & festis diebus tenemur interesse
uni missæ, & concilium Agathense quod C. 31. jubet
audire die Dominica, non partes missarum sed totas
missas. Sic enim statuitur cit. cap. in Sum. Concil.
Caranza: *Missas die dominico secularibus totas audire
speciali ordine præcipimus &c.*

Quin-

Quinquagesima quarta.

Qui non potest recitare matutinum, & laudes, potest autem reliquas horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.

Opponitur.

Si propositio hæc vera esset, sequeretur etiam illum, qui in quadragesima, non nisi decies aut duodecies potest jejunare, nulla die teneri jejunare, quia nempe major pars trahit ad se minorem, sed hoc non est dicendum, quia quando legis obligatio est dividua, si tota aut major pars non possit impleri, tenemur implere alias.

Propositio quinquagesima quinta.

Præcepto communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.

Opponitur Cap: *omnis utriusque sexus, de pœnit.*

Jubemur dicto capit. Eucharistiæ Sacramentum ad minus circa pascha reverenter sumere &c. & finis hujus præcepti est spiritualis animæ refectio, quam nemo consequitur per communionem sacrilegam; committit autem in legem *qui legis verba complexus, contra legis nititur voluntatem.* R. J. in 6.

Quinquagesima sexta.

Frequens confessio, & communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.

Opponitur doctrina S. Augustini.

De ipso autem cursu vestro bono, rectoque condiscite, vos ad prædestinationem divinæ gratiæ pertinere. lib. de don. perl. 6. 22. Sed cursus eorum inveteratorum

consuetudinariorum, qui instar gentiliū vivunt, non est bonus, neque rectus; & consequenter non est nota prædestinationis; sed potius reprobationis: imò est nota quod confessiones, & communiones eorum sint sacrilegæ, etsi interdum à parte rei derur in illis dispositio sufficiens scrutatori cordium Deo nota.

His adde illud homil. 50. c. 5. *Salutem Deus promisit perseverantibus in charitate, non in iniquitate, ubi autem charitas est, opera illa mala à regno Dei separantis esse non possunt; sed consuetudinarii illi gentiliter viventes non exhibent signa perseverantiæ in charitate, sed in iniquitate; ergo frequens eorum confessio, & communio non est nota, quod sint ad salutem prædestinati, sed potius ob perseverantiā in iniquitate, reprobati & damnandi.*

Quinquagesima septima.

Probabile est sufficere attritionem naturalem, modo honestam.

Opponitur doctrina Trid. S. Augustini &c.

In Trid. Sess. 6. can. 3. habetur. *Si quis dixerit sine præveniente Spiritus sancti inspiratione, acque ejus adiutorio, hominem pœnitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur anathema sit.*

Qualis secundum S. Augustinum, & s. Thomam requiratur contritio ad obtinendam justificationem in Sacramento, sive quod non sufficiat concepta ex solo metu gehennæ, sed requiratur dilectio Dei, probatum est in Dissert. de necessit. & suffic. pœnitentiæ. Quid senserit S. Bernardus, patet ex serm. 1. in oct. Paschæ ubi ait: *Tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus,*

aquæ

aqua & sanguis. In aqua quidem baptismum intellige, in sanguine martyrium, in spiritu charitatem, spiritus enim est qui vivificat, & fidei vita dilectio. Denique si queris, quid spiritui & charitati? Respondeat Paulus: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris &c. necessario quoque spiritus additur aqua & sanguini, cum eodem Apostolo teste, sine charitate quidquid habeas, nihil profit. Ex quibus colligitur, secundum Doctorem Mellissimum ad consequendam per baptismum aquæ (idem est de Sacramento pœnitentiæ) justificationis gratiam, homini adulto necessariam esse aliquam dilectionem Dei propter se.

Quid senserit Doctor Subtilis patet ex comment. in 4. dist. 20. q. unica ubi asserit, pœnitentiam quæ in extremis haberi videtur, vix esse veram & sufficientem ad salutem, quia non est propter Deum, sed tantum ex timore pœnae imminentis, cum oporteat non solum timere iudicem, sed diligere, qui, ut delere possit commissam, charitatem & amorem quarit, & non timorem. Neque dicas, agi ibidem de pœnitentia extra Sacramentum, quia oppositum constat ex probatione primæ conclusionis: Conclusio, ait, probatur: quia tunc impeditur usus liberi arbitrii, vel usus rationis & voluntatis ex dolore vel timore &c. actus autem displicentiæ de peccato ad hoc quod sit sufficiens ad veram pœnitentiam, sive intrinsecam solam, sive ad **DIGNAM SUSCEPTIONEM SACRAMENTI**, requirit liberum usum rationis, & voluntatis.

Quid senserit P. Paulus Comitulus notum fit ex hac illius assertione: *plures magni Theologi in pœnitentia, an-*
sequam

tequam absolvatur contritionem veram charitate formata
tam requirunt, nec usque adeò certum est attritionem pe-
nitenti esse satis. L. I. Resp. mor. c. 32.

Quinquagesima octava.

Non tenemur confessario interroganti fateri peccati a-
licujus consuetudinem.

Opponitur.

Juxta Concilium Tridentinum sess. 14. c. 5. & 8.
confessarius debet fungi officio judicis & medici: tali
autem ritè fungi non potest, nisi peccator fateatur pec-
cati consuetudinem, id est, nisi aperiat, quanto tempo-
re in tali statu fuerit. Consuetudinariorum enim vul-
nera aliter curanda sunt, quam aliorum, & difficilius
curantur. Juxta illud Salomonis Eccl. 10. *languor
prolixus gravat medicum, brevem languorem præcidit.*

Hinc Christus Marci 9. curaturus filium haben-
tem spiritum mutum &c. *Interrogavit patrem ejus:
quantum temporis est, ex quo ei hoc accidit?* Sæpè enim
contingit, quod omnibus examinatis confessarii depre-
hendant, præteritas confessiones fuisse sacrilegas: quia
etsi asserant, se dolere de peccatis, & velle emendare, id
est, velle restituere, velle odia deponere, occasiones
proximas fugere, consuetudinem deserere &c. non ta-
men dolent, neque præstant. Hinc prudenter mo-
nuit P. Caspar Barzæus l. 4. c. 23. non semper confes-
sioni talium statim addendam esse absolutionem.
*Confessionem, inquit, non continuo sequatur absolutio, sed
biduum, triduumve dabitur eorum pectoribus certarum
rerum meditatione preparandis, ut interim animorum
maculas lacrymis ac voluntarijs eluant pœnis. Si quid cui
debent*

debent restituant: simularibus, si quas habent depositis, redeant cum inimicis in gratiam, à libidinis consuetudine, ceterisque flagitijs expediantur. Hæc omnia absolutionem præcedunt rectius, quàm sequuntur. Namque istiusmodi homines in ipsa confessione promittunt, se cuncta facturos; post absolutionem fidei datæ immemores, &c. Sic mentitur iniquitas sibi, psal. 36. De his egi prolixius in dissert. de suff. & necess. pœnit.

Sexagesima.

Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.

Doctrina S. Augustini opponitur.

Multi assidue se dicunt esse peccatores, & tamen adhuc illos delectat peccare; professio est, non emendatio: accusatur anima, non sanatur. Pronuntiatur offensa, non tollitur. Pœnitentiam certam non facit, nisi odium peccati & amor Dei. Serm. 7. de Temp.

Sexagesima-prima.

Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest & non vult omittere, quinimò directè, & ex proposito quarit, aut ei se ingerit.

Sexagesima secunda.

Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

Sexagesima tertia.

Licitum est, quarere directè occasionem proximam

K

peccan-

peccandi, pro bono spiritali, vel temporali nostro, vel proximi.

Decima tertia inter posteriores ab Alexandro VII. damnata.

Non est obligatus concubinarium ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset, ad oblectamentum concubinarij, vulgò Regalo, dum deficiente illâ nimis agrè ageret vitam, & alia epula tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficilè inveniretur.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Quid S. Augustinus sentiat de hujusmodi occasionibus, satis declarat lib. I. de serm. Domini in monte, c. 13. ubi explicans textum Matth. 5. Quòd si oculus tuus dexter scandalizet te, erue eum, & projice abs te, ait: *Quidquid est, quod significat oculus, sine dubio tale est, quod vehementer diligitur: solet enim & ab eis, qui vehementer volunt exprimere dilectionem suam, ita dici: Diligo eum, ut oculos meos, aut etiam plus quam oculos meos. Quòd autem additum est dexter, fortasse ad augendam vim dilectionis valet. Quanquam enim ad videndum isti oculi corporis communiter intendantur, & si ambo intendantur, equaliter possint: amplius tamen formidant homines dextrum amittere. Ut iste sit sensus: QUIDQUID ILLUD EST, QUOD ITA DILIGIS, UT PRO OCULO DEXTRO HABEAS, SI SCANDALIZAT TE, ID EST, SI TIBI IMPEDIMENTO EST AD VERAM BEATITUDINEM, ERUE ILLUD, ET PROJICE ABS TE. Ex hoc unico S. Doctoris testimonio sufficienter innotescit, ipsum sentire, non solum*

solum pro ullo bono non esse quærendam occasionem proximam peccandi, sed etiam omnia gratissima & utilissima, si hujusmodi occasionem præbeant, esse abjicienda.

Huc facit illud Apostoli ad Rom. 3. *Non sunt facienda mala, ut eveniant bona.* Et illud Eccl. c. 3. *Quis amat periculum, peribit in illo.*

Sexagesima quarta.

Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam etiam culpabilem nesciat mysterium sanctissima Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Iesu Christi.

Propositio Sexagesima quinta.

Sufficit illa mysteria semel credidisse.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Qui ignorat ista mysteria, secundum Augustinum, ignorat ea, quorum cognitio necessaria est non solum necessitate præcepti, sed etiam necessitate mediæ in statu gratiæ ad justificationem & salutem, omnibus adultis usu rationis pollentibus, ut patebit ex sequentibus. Nam lib. de corrept. & grat. c. 7. ait: *Nemo liberatur à damnatione, quæ facta est per Adam, nisi per fidem Iesu Christi, & tamen ab hac damnatione non se liberabunt, qui poterunt dicere, non se audisse Evangelium Christi, cum fides ex auditu sit. Quanto minus se liberabunt, qui dicturi sunt, perseverantiam non accepimus? Iustior enim videtur excusatio dicentium: Non accepimus audientiam, quam dicentium: Non accepimus perseverantiam &c. Et l. de nat. & grat. c. 2. Si non gratis Christus mortuus est, ergo omnis humana natura justificari*

& redimi - - nullo modo potest, nisi per fidem, & sacramen-
 tum sanguinis Christi. Et lib. de spir. & lit. c. 29. Fide
 Iesu Christi impetramus salutem, & quantum nobis in-
 choatur in re, & quantum perficienda exspectatur in spe.
 Et lib. de præd. SSd. 7. dicit de Cornelio: Cujus accepta
 sunt eleemosyna, & exaudita orationes, antequam credi-
 disse in Christum, nec tamen sine aliqua fide donabat &
 orabat. Nam quomodo invocabat, in quem non credide-
 rat? sed si posset sine fide Christi esse saluus, non ad eum a-
 dificandum mitteretur architectus Apostolus Petrus. Et
 Tract. 45. in Joan. Non est cuiquam spes vera & certa
 semper vivendi, nisi agnoscat vitam, quæ est Christus.
 Fundata est hæc S. Augustini doctrina in sacra Scrip-
 tura, signanter in illo Marc. ult. Prædicate Evangelium
 omni creaturæ: qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus
 erit; qui verò non crediderit, condemnabitur. Et illo Jo-
 an. 17. Hæc est vita æterna, ut cognoscant te Deum verum,
 & quem misisti Iesum Christum. Et conformiter ad hanc
 doctrinam Concilium Tridentinum sess. 6. c. 6. inter
 prima credibilia ad justificationem necessaria ponit fi-
 dem explicitam Christi, dicens: Disponuntur autem ad
 ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ & adjuti, fi-
 dem ex auditu concipientes liberè moventur in Deum, cre-
 dentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt;
 Atque illud in primis à Deo justificari impium, per gratiam
 ejus, per redemptionem, quæ est in Christo Iesu.

Consentit S. Augustino S. Thomas 2, 2. qu. 2. art.
 7. in corp. ubi ait: Via autem hominibus veniendi ad
 beatitudinem est mysterium Incarnationis & Passionis
 Christi. Dicitur enim Act. 4. Non est aliud nomen da-
 tum

sum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri, --
Omnes qui renascuntur in Christo, hoc adipiscuntur per invocationem Trinitatis, secundum illud Matth. ultimo, Euntes &c. Et art. 8. inquit: Ideo post tempus gratiæ divulgata tenentur omnes ad explicitè credendum mysterium Trinitatis, & habere fidem explicitam de mysteriis Christi, præcipuè quantum ad ea, quæ communiter in Ecclesia solemnizantur, & publicè proponuntur, sicut sunt articuli Incarnationis.

Dixi supra: *Usu rationis pollentibus*, ad excludendum parvulos, & amentes, imo & quosdam alios adultos, qui fortè ita stupidi sunt, ut adhibitâ omni diligentia ista mysteria ne quidem confuse, & quantum ad substantiam possint apprehendere, quod & oppositæ sententiæ Doctores admittere deberent, si invenirentur aliqui tam hebetes, & rudes, ut Deum auctorem & provisorum supernaturalem non possint apprehendere. Dixi fortè, quia exceptis amentibus, vix dabitur aliquis usu rationis polleus tam obrusus, ut nequeat adhibitâ diligentia, & consilio aliorum paucos fidei articulos intelligere, saltem quoad substantiam. Non enim necessarium est, ut dicta mysteria percipiantur tam distinctè & subtiliter ab omnibus, quàm percipiuntur à doctis Theologis.

Dices: A quo consilium petet homo rudis, & in sylvis enutritus, inter barbaras nationes, qui nihil unquam audivit de Christo, nec audire potuit, qualis etiam post Evangelium promulgatum dari potest? Et quis instruet puerum in primo usus rationis instante, in quo secundum S. Augustinum, & S. Thomam debet

credere in Deum, & ad eum se convertere?

Respondeo: Si pueri illi per peccata non ponant obicem, serventque per gratiam Dei præcepta naturalia, instruentur, urgente præcepto, vel immediatè à Deo, vel ministerio hominum, vel Angelorum de istis mysteriis, quorum explicitam fidem Deus post promulgationem Evangelii per totum orbem terrarum, voluit esse medium necessarium ad salutem adultorum ratione utentium. Adde, quando dicitur, puerum in primo instanti usus rationis debere credere, & convertere se ad Deum, intelligendum esse de instanti morali, includente aliquam temporis moram, in quâ poterit instrui vel à Deo, vel ab aliis. Hic autem extraordinarius instructionis modus in talibus casibus exigitur ab ipso statu gratiæ, cum enim hic supponat ex parte voluntatis aliquam dispositionem supernaturalem ad justificationem, supponit etiam proportionatam cognitionem ex parte intellectus, & exigit, ut ad eam adultis non ponentibus obicem, urgente præcepto, detur auxilium sufficiens.

Dices secundò: Secundùm S. Augustinum lib. 1. ad Simpl. qu. 2. Cornelius, ad quem fuit missus S. Petrus, fuit justificatus antequam hic mitteretur; ergo ad justificationem non est necessaria fides explicita Christi &c. Respondeo distinguendo consequens: Ergo non est necessaria post Evangelium sufficienter promulgatum, nego: ante sufficientem promulgationem, concedo consequentiam. Et dico, quòd Cornelius ante promulgationem sufficientem fuerit justificatus per fidem implicitam Christi, & post Evangelii

in Provinciâ ipsius promulgationem, incipiente jam necessitate fidei explicitæ, ob opera bona per Dei gratiam ab ipso exercita, fuisse missum S. Petrum ad eum baptizandum, & instruendum, ut explicitè crederet in Christum.

Dices tertio: Ab Apostolo ad Hebr. xi. omnia posita sunt, quæ debent credi explicitè, dum inquit: *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & inquirentibus se remunerator sit*; ergo non est dicendum, quod Augustinus voluerit, necessarium esse, credere explicitè mysterium Incarnationis. Probatur consequentia, quia in citato loco Apostolus non facit mentionem mysterii Incarnationis.

Respondeo distinguendo antecedens: ab Apostolo posita sunt, quæ debent credi à quolibet homine, in quocunque statu, concedo, posita sunt, quæ debent credi explicitè in statu gratiæ ex institutione & beneplacito Dei, nego antecedens, & consequentiam. Licet autem Apostolus non fecerit mentionem de Christo, non tamen asseruit, fidem explicitam mysterii Incarnationis non esse necessariam in statu gratiæ.

PARAGRAPHUS QUINTUS.

Proponuntur & solvuntur argumenta, quæ solent obijci contra doctrinam præcedentium paragraphorum.

PROCLIVIORES SUMUS, QUÆRERE
POTIUS, QUID CONTRA EA RE-
K 4 SPON-